

Izhaja ob 4 zjutraj.
Stane celoletno . . . 180 K
metočno 15
za zased. ozemlje . 300
za inozemstvo . . 520
Oglasi za vsak mm višine
stolpca (58 mm) . 2 K
mali oglasi do 30 mm
stolpca (58 mm) . 1.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/4
Telefon št. 72.
Upravištvo:
Šolska ulica št. 4
Telefon št. 34.
Račun kr. pošt. šek. urada
št. 11342.

Ljubljana, 10. maja.

Pomočnik finančnega ministra se je danes mudil v Ljubljani. Gospod Kostrenčič je še mlad mož, po svojem poklicu je profesor ekonomskih znanosti na zagrebški univerzi. Na njegovo sedanje visoko mesto ga ni spravila politika, temveč izključno njegovo znanje in njegova administrativna sposobnost. V obojem se je že v hrvaški zemaljski službi sijajno izkazal. Reči smemo, da so prvi kratki meseci njegovega delovanja ob strani finančnega ministra pokazali, kako srečno roko je imel gospod Kumandur, ko si je izbral pomočnika. Kostrenčič ni le odlični teoretik, on je izvrsten poznavalec gospodarskih prilik zlasti novih krajev naše države in moč izredno treznih nazorov. Pri mnogih prilikah smo mogli še posebej ugotoviti, da dobro razume in upošteva posebne ekonomske razmere, ki vladajo pri nas v Sloveniji.

Država ni mogla poslati primernejšega zastopnika, da obrazloži ljubljanskim finančnim krogom velik, pa neobhodno potreben načrt. Gre za razpis notranjega državnega posojila. Gospod Kostrenčič je bil s svojimi ljubljanskimi konferencami zadovoljen. Slovenski krogi dobro razumejo pomen in potrebo, da ves narod s svojimi denarnimi sredstvi sodeluje pri obnovitvenem delu države.

Gre za investicijsko posojilo. Država je postavljena pred celo vrsto obnovitvenih problemov, od katerih ugodne rešitve je odvisen ves naš gospodarski razvoj. Kar se je dosedaj v tem oziru storilo, je bila krparija, predvsem radi tega, ker je nedostajalo sredstev. Glavno je naše prometno vprašanje. Na tisoče vagonov leži razbitih po progah, na stotine lokomotiv čaka popravila. Povsod je treba spopolniti prevoznih sredstev in železniških naprav. Naše desolate železnice so eden glavnih krivcev slabe valute, velike draginje. Ogromne množine lesa čakajo samo v Sloveniji na eksport — zakopano zlato. Naša pokrajina še posebno bridko občuti, da dela za direktno nacionalno zvezo Ljubljane z morjem še niso v polnem teku, da ni še zasajena lopata za železnico v Prekmurje. Naše telegrafске in telefonske zveze z Dunajem so boljše nego z Beogradom, stanovanjska mizerija davi tudi državno upravo, briga za zdravje našega ljudstva je sirota.

Država hoče pristopiti velikopotezno rešitvi teh vprašanj z velikopotezno finančno operacijo. Investicijsko notranje posojilo bo znašalo 500 milijonov dinarjev, 2 milijardi kron. Obrestovalo se bo po 7 odstotkov. S to visoko obrestno mero hoče država pritegniti zlasti male hranilce, ki se morajo sedaj zadovoljevati z obrestno mero 3 do 4 odstotke.

Ze v prihodnjih dneh bo objavljen investicijski program. Takrat bomo mogli o njem podrobneje govoriti ter presoditi, ali dovolj upošteva tudi interese naše slovenske pokrajine.

Dva, trije pogoji za uspešno izvršitev velikega finančnega načrta se dajo ugotoviti že naprej. Javnost mora jasno videti, da gre za plodonosno investicijo in spoznati, da je na njej neposredno udeležena v dovoljni meri vsaka pokrajina države. Odpravljene morajo biti v naprej vse pogreške, ki so pri prvem posojilu tako neugodno vplivale na uspeh, potem pa še kredit države pri lastnem narodu izpodkopavale. Od vsega početka mora država jasno kazati, kako visoko ceni svoje zadolženost in mora jim dati tisto gibčnost in vrednost v gospodarskem prometu, katera edina jim zagotavlja ugled in ne le notranjo, tem več tudi zunanjo solidnost. Sem spada zahteva, da Narodna banka nove državne papirje vsak čas lombaldira po polovni obrestni meri, ki bi v nobenem slučaju ne smela biti višja od 6 odstotkov. Morda je sedaj podana tudi prilika, da se poskusi vsaj z delno likvidacijo vprašanja starih avstrijskih vojnih posojil in da država proti podpisu novega posojila prevzame del obveznosti propadle Avstro-Ogrske, v pravilnem spoznanju, da gre za zdravljenje ran, ki so strahovito globoko vsekane našem narodnemu telesu.

Kakor vemo, se o vsem tem vodijo v finančnem ministristvu najresnejši razgovori. Gospod Kostrenčič je pokazal, da se država zaveda dalekosežnosti svojega velikega apela na zaupanje naroda. Vse je odvisno od načina in od dobre priprave. Nikdo ne

Brezuspešen prifisk Italije na našo vlado

NOTA RIMSKE VLADE. — NAŠA ODKLONITEV. — RIM POPUSTIL.

Rim, 10. maja. (Izv.) Zadnje dni so se vršile v zunanjem ministristvu opetovane konference zaradi nadaljnjih pogajanj z Jugoslavijo. Kakor se v političnih krogih zatrijuje, je položaj jako težaven. Jugoslavija zahteva od Italije izvršitev rapalske pogodbe in predvsem popolno evakuacijo Jugoslaviji pripadlega ozemlja. Pri gospodarskih pogajanjih v Beogradu se je tudi pokazalo, da izhajala Jugoslavija in Italija glede ureditve gospodarskih odnosov z raznih stališč: kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev smatra, da je nemogoče že sedaj definitivno urediti vsa ekonomska vprašanja med obema državama, medtem ko se Italija že ves čas zavzema za to, da tvorijo rapalska pogodba, ki je likvidirala teritorialne spore med obema državama in pogodbe gospodarskega značaja, ki so bile v Rapallu odgojene predvsem iz tehničnih ozirov, ker so Jugoslovani izjavili, da na gospodarska pogajanja niso pripravljeni, če ne formalno, pa stvarno celoto. Beogradske razgovori so Italijo podučili, da Jugoslavija tega stališča ne priznava. Italija smatra nadalje, da ima moralno pravico zahtevati od Jugoslavije gospodarske koncesije. Celo postopanje jugoslovanske vlade pa kaže, da Jugoslavija tudi to stališče odklanja in da ni voljna akceptirati od Italije željeno podlago za obširen ekonomski sporazum med obema državama.

Italijanski delegati so v Beogradu predložili prvi del svojih obširnih predlogov, pa že pri načelni razpravi so se pokazale velike difference v naziranjih. Delegati so odpotovali,

ne da bi bili jugoslovansko vlado avtentično informirali o celotnem italijanskem predlogu.

Sedaj se je italijanska vlada odločila, da preseka situacijo. S posebno naložo je naznanila jugoslovanski vladi, da smatra obnovitev pogajanj za nujno zadevo in je izjavila, da smatra izvršitev rapalske pogodbe in sporazum v gospodarskih vprašanjih, med katere izrecno šteje tudi prometne zadeve, za eno celoto. Posebej je italijanska vlada naznanila, da dotlej, dokler ne bo rešeno vprašanje gospodarskega položaja Zadra, njegove priključitve k jugoslovanskemu železniškemu omrežju, nadalje vprašanja obalne plovnosti in ribarstva v jugoslovanskih vodah, ne more odpoklicati svojih čet iz onega dela Dalmacije, ki pripada sicer Jugoslaviji, pa se do danes dejansko nahaja še pod italijansko okupacijo. Odgovor jugoslovanske vlade pa je bil negativen. V Beogradu so trdno vztrajali na tem, da je izvršitev rapalske pogodbe pogoj za nadaljevanje pogajanj o gospodarskem sporazumu.

Proti pričakovanju političnih krogov je rimska vlada akceptirala beogradske stališče in naznanila jugoslovanski vladi, da bo do dne 15. t. m. vse rapalsko ozemlje evakuirano. Istočasno se odpelje še laške delegacije Lucio in v Beograd, da nadaljuje pogajanja. Rimski krogi pa si ne prikrivajo, da bo stvarni sporazum jako težaven, zlasti ker so dobili informacije, da Beograd glede Zadra, ribarstva in kabotaže ne namerava popuščati.

Načrt novega šolskega zakona

SPREJETI SO PREDLOGI SLOVENSKEGA UČITELISTVA.

Beograd, 10. maja. (Izv.) Ministristvo prosvete je sklicalo komisijo, da sestavi načrt novega šolskega zakona za vso državo. Komisija je včeraj začela z delom. Člani komisije so: dr. Rajčič, Milutin Stanković, Jović, Milan Popović, vsi iz Beograda; Dapčević iz Cetinja; Vukčević iz Podgorice; Simonović iz Skoplja; Gangelj iz Ljubljane; Tunkel iz Zagreba; Mandić iz Sarajeva; Punjera iz Splita; Petrović iz Novoga Sada. Predsednik komisije je Ljubomir Protić iz Beograda, referent Stojanović.

Osnovno načelo načrta novega šolskega zakona je dotični člen ustave in sentenčne pogodbe, ki nanaša na narodne manjšine. Sprejeta je osemletna šolska obveznost za vso državo.

Posebno poglavje zakona obsega do ločbe glede meščanskih šol, ki se ustanove po vsej državi.

Za ustanovitev novih šol zahtevajo št. 30 otrok.

Vse šolstvo je državno; povsod, tudi v manjšinskih šolah se mora vršiti pouk v državnem jeziku.

Vse dosedanje zasebne ljudske in meščanske šole naj prevzame država.

Šolsko upravo prve instance predstavljajo šolski odbor, ki pa nima ničesar opraviti z osebnimi zadevami učitelstva. Po tem načrtu so torej šolski sveti ukinjeni. Delo komisije sloni v glavnem na načrtu, ki ga je izdelalo v Udrugu jugoslovanskih učiteljev organizirano slovensko učiteljstvo.

Castniška premeščenja

Beograd, 10. maja. (Izv.) Povišan je na čin kapetana korvetni pomočnik 1. razreda Avgust Kustler. Premeščeni so: kapetan 2. razreda Franc Gauter od 23. k 24. pešpolku; poročnik Rafael Legisa od 30. k 24. pešpolku; podporočnik Lovro Vodušek v upravo vojne oblašnice IV.; kapetan 2. razreda Josip Berjak od bitolskega artiljerijskega polka h kosovskemu artiljerijskemu polku; kapetan 2. razreda Ferdo Muslović, blagajnik 3. podoficirske šole za arhivirja mariborske polkovne okrajne komande; kapetan 2. razreda Pavel Cerne, intendant 2. orožniške brigade za magacinerja garnizijskega intendantnega skladišča v Celju; poročnik Josip Kordiš od 35. k 39. pešpolku; podporočnik Vojislav Petrović od 39. k 67. pešpolku; podporočnik Alojzij Savšek od 34. k 45. pešpolku; podporočnik Pavel Matejic od 45. k 34. pešpolku.

dvomi, da spada Jugoslavija med gospodarsko in politično najtrdnješe države Evrope. Najmanj naš narod... Ker bo videl, da gre za veliko stvar in da bo vsak vinar, ki ga zaupa državi, dobro naložen za celoto in za posameznika in ker bo spoznal, da je od uspeha posojila odvisna ne le v mnogem oziru njegova gospodarska bodočnost, temveč nič manj tudi moralna in politična pozicija njegove države, se bo v polni meri odzval razpisu. Naše novo državno posojilo bo uspelo.

Prometni dogovor z Avstrijo

Ljubljana, 10. maja. Kakor znano, so ostala do sedaj brezuspešna vsa prizadevanja naše vlade, da bi dosegla svobodno tranzitni promet na progi Maribor - Spilje-Radgona-Ljutomer, čeprav nam ga zagotavlja mirovna pogodba. Dunajska vlada je bila sicer pripravljena izvršiti svojo dolžnost, preprečila pa je to vselej graška deželna vlada, ki je znala prav spretno izrabljati svojo avtonomijo.

Ker so ostali vsi direktni dogovori brez uspeha, je spravila naša vlada zadevo pred reparacijsko komisijo v Parizu. Ta je sklicala, da reši to strijsko-jugoslovansko prometno konvencijo, v Celovec posebno avferenco, ki je zborovala od dne 6. do 10. t. m. Kakor poročajo dunajski listi, so pogajanja dovedla do ugodnih uspehov. Avstrija bo omogočila zvezo Maribora z Ljutomerskim okrajem na železnici Spilje - Radgona, z naše strani pa se bo uvedla zveza Maribor-Celovec. Za potovanje iz Maribora v Ljutomer, kakor tudi iz Gradca v Celovec in obratno, se uvedejo znatne olajšave glede potnih listov. Tudi sicer so predvidene za medsebojni promet olajšave pri izdajanju potnih listov.

Trst, 10. maja. (Izv.) Jugoslovanska stranka prireja vsak dan volilne shode, ki jih naše ljudstvo obiskuje v velikem številu. Zborovanja potekajo doslej mirno

Krvava volilna borba v Italiji

OBNOVLJENI POBOJI MED FAŠISTI IN SOCIALISTI. NOV SPOPAD MED FAŠISTI IN HRVATSKIMI SELJAKI.

Rim, 10. aprila. (Izv.) Po vsej Italiji se je volilno gibanje silno razvnelo. Stranke brez izjeme so intenzivno na delu, da si pribore čimveč mandatov. Socialisti, glede katerih se je še pred kratkim mislilo, da se volitev ne udeležijo, so se vsled strankinega sklepa, da je glasovanje za pristaše socialistične stranke obvezno, vrgli na agitacijo z vsemi razpoložljivimi silami. To je dalo fašistom nov povod, da so začeli napade na socialiste obnavljati.

Rim, 10. maja. (Izv.) Neprenehoma dohajajo poročila o novih spopadih med socialisti in fašisti. Do pobojev in pretepov s krvavim izidom je prišlo zadnje dni v sledečih mestih: Castelvetro, Padova, Monastero di Cavriglia, Brescia, Finale Emilia, Crema, Sestri, Val Camonica, Bitonto, Prata di Pordenone, Sorresina, Napoli, Firenze, Modena, Milan. V vseh teh krajih so se fašisti ponovno spravili nad ustanove soci-

jalističnih in komunističnih organizacij ter jih opustošili in onemogočili, kolikor je bilo v njihovi moči.

Pulj, 10. maja. (Izv.) Včeraj se je podala skupina fašistov in njihovih priganjačev iz Poreča na agitacijo po deželi. Hrvači iz Karlovice so bili o pohodu pravočasno obveščeni. Dočakali so zato udeležnike ekspedicije z orožjem na cesti ter so začeli streljati na fašiste, ko so se peljali mimo s kamioni. Pet fašistov je bilo ranjenih, med njimi eden težko. Fašisti so se sicer navadili na Hrvate, ko so pa uvideli, da jim ne bodo kos, so jo peš in s kamioni ubrali nazaj proti Poreču. Tam so o dogodkih obvestili svoje tovariše, ki so se takoj podali na izvidno ekspedicijo na mesto dogodka. Ker niso tam našli nikogar več, o se tudi oni vrnili domov, ne da bi jim bilo dano ekspedicijo dokončati z represalijami.

Ameriški prifisk na Nemčijo

London, 10. maja. Angleško časopisje objavlja brzojavko iz Washingtona z nastopno vsebino: S pristojnega mesta se doznava, da žele Zedinjene države, da bi Nemčija spre-

jela zavezniške pogoje. Trdijo, da je komisar Zedinjenih držav v Berlinu nemški vladi sporočil željo svoje vlade.

Iz ustavotvorne skupščine

SLABO OBISKANE SEJE. — PONESREČEN NASTOP PREKMURSKEGA KLEKLA.

Beograd, 10. maja. (Izv.) Na današnji seji ustavotvorne skupščine sta govorila komunist Fabjančič in klerikalec Klekl. Fabjančič je napadel na vse strani. Klekl pa je z zatrditvami patriotizma skušal izzvati ugodno razpoloženje za kakšen kompromis. Trdil je, da je v Prekmurju vera preganjana. Pozvan, da to s konkretnimi dejstvi dokaže, je navedel, da je šolska oblast prepovedala stari katekizem in uvedla nov katekizem, tiskan v Ljubljani v Katoliški tiskarni. Klekl se je dalje izrekel za to, da bi tvorilo Prekmurje oblast za se, za kar je žel splošen smeh; vsled tega se je popravil v toliko, naj bi bilo Prekmurje okraj v okviru okraja Slovenije; napadal je orožnike in sploh funkcionarje v Prekmurju. Medklci so ga prekinili, naj pove, ali so tega krivi Srbi, in ali je bilo takrat bolje, ko so bili klerikalec na vladi. Na to ni vedel odgovora.

Pri nadaljevanju generalne debate o ustavnem načrtu je prvi govoril demokrat Milan Pribičević, ki je takoj uvodoma izjavil, da govori kot zastopnik seljačkega naroda, ker je bil izvoljen v čisto seljačkem okraju in od stranke, ki je najbližja narodu. Naglašal je, da je pri današnjem

ustave na vsak način treba čuvati interese države. Vse države so bile stvorjene z velikimi žrtvami in z revolucijo, le malokatera parlamentarnim potom. Tudi zgodovina Amerike nas uči, da je Amerika izšla iz revolucije in da je po revoluciji konstituenta delala štiri mesece v tajnih sejah. Zato se ni čisto nič čuditi, da je tudi naša konstituenta razdeljena na več skupin, ki so medsebojno v boju. Gremo pač po potih, po katerih so šle vse države, stvorjene na podlagi revolucije.

Prvi govornik na popoldanski seji ustavotvorne skupščine, klerikalec dr. Marko Rebac je branil dr. Koroševčev ustavni načrt. Demokrat Pavle Curbrovič je dokazoval upravičenost centralizma, dr. Ivo Pavičič (Narodni klub) pa je priporočal ustavni načrt svojega kluba. Radikalec Milutin Dragović smatra, da je treba glasovati za ustavni načrt, ker to zahteva dolžnost napram narodu.

Udeležba poslancev na seji konstituantne je zelo majhna; ljudi je več na galeriji, kot poslancev v zbornici.

Seja je bila zaključena ob tridesetih na osmo uro zvečer; jutri dopoldne ne bo seje, ker se poslanci udeležijo pogreba poslanca Benkovića.

Volilni rezultati

OKRAJ KRŠKO:

Mokronog: SKS. 189 (13), SLS. 174 (11). Trebeljno: SKS. 152 (12), SLS. 145 (12). Bučja: SLS. 45 (4), SKS. 57 (6), JDS. 59 (6). Škocjan: SKS. 233 (19), SLS. 64 (5). Cerklje: SKS. in soc. dem. 128 (7), SLS. 478 (25). St. Jernej: SLS. 289 (14), SKS. 126 (5), komunisti 152 (5).

OKRAJ NOVO MESTO:

Žužemberk: Napredna lista 187 (7), SLS. 471 (17).

OKRAJ CELJE:

Celje okoličca: SLS. 316 (10), soc. dem. 429 (14), NSS. 85 (3), JDS. in SKS. 173 (5). Med slednjimi so trije demokrati in dva samostojna kmeta. Vojnik: Kompromisna lista brez volitev 16. Velika večina izvoljenih je naprednjakov. Sv. Pavel: SLS. 86 (6), SKS. 77 (6), soc. dem. 109 (8), NSS. 52 (4). Tcharje: SLS. 124 (10), soc. dem. 118 (10), združena napredna lista 48 (4). Zalec: SLS. 72 (5), SKS. 80 (5), soc. dem. 43 (3), Napredna gospodarska skupina 41 (3). Petrovče: SLS. 110 (7), SKS. 88 (6), soc. dem. 172 (11). St. Peter v Savinjski dolini: SLS. 144 (10), Narodna stranka 87 (6).

St. Juri ob južni železnici: SLS. 64 (8), Napredna lista 64 (8).

St. Juri ob južni železnici (okolica): SLS. 283 (13), Napredna lista 225 (11).

Dobrna: SLS. 219 (14), SKS. 40 (2).

Frankolovo: SLS. 95 (7), SKS. 111 (9).

Gotovlje: Združena gospodarska lista brez volitev 16. večina napredna.

Velika Pirešica: SLS. 228 (18), SKS. 81 (6).

Kalobje: Ena sama lista SKS. 16 odborn.

OKRAJ KAMNIK:

Krtina: Napredna lista 43 (9), SLS. 39 (7).

Prevoje: SLS. 54 (11), SKS. 26 (5).

Moravče: SLS. 206 (10), SKS. 133 (6).

Nova nemška vlada

Berlin, 10. maja. Državni predsednik je dosedanjemu državnemu ministru za finance dr. Wirthu poveril sestavo nove vlade in ga imenoval ob enem za državnega kanclerja. Po njegovem predlogu so bili imenovani nastopni ministri: Zakladni minister Bauer notranje zadeve dr. Gradnauer, državno gospodarstvo Robert Schmidt, pravosodje dr. Schiffer, vojna dr. Gessler, pošta Gienbert, promet Greener, delo dr. Braun, prehrana dr. Hernos. Vodstvo zunanjih poslov je začasno poverjeno dr. Wirthu. Ministristvi financ in obnove sta nezasedeni.

Vstaja v Gorenji Sleziji

Gorenja Slezija gori v plamenih. Kar je dolgo čelo in kar so nekateri previdno napovedovali, je sedaj bruhalo na dan z elementarno silo ter docela izpremenilo položaj v deželi.

Za časa plebiscita se je medzavezniki četam v Gorenji Sleziji posredilo ohraniti mir med prebivalstvom; takoj po plebiscitu pa, ko se je izvedelo, da je glasovanje izpadlo v prilog Nemčiji, so se začeli pojavljati znaki, ki so kazali, da se bo mir v deželi prav kmalu skilil. In res, danes je Gorenja Slezija v rokah poljskih vstajev.

Kaj je pravi povod krvavi poljski vstaji? Cisto enostavna vest, da je vprašanje Gorenje Slezije rešeno in dežela razdeljena na takšen način, kakor Poljaki niso pričakovali. Zavezniki, ki so bili poljskemu narodu po končani svetovni vojni neverjetno naklonjeni, so hoteli prisoditi od celokupnega gornjeslezijskega ozemlja poljski republiki samo dva okraja, dočim bi ves ostali ogromni del Gorenje Slezije, med drugim najbolj industrijalne kraje dobila Nemčija.

To je sicer formalno pravilno, kajti versajska mirovna pogodba določa, da se ima Gorenja Slezija po plebiscitu razdeliti med nemško in poljsko državo po številu glasov, ki ga obe državi dobijo v glasovalnem ozemlju. Pri glasovanju pa se je izkazalo, da so Poljaki v manjšini. Nemci so dobili dve tretjini vseh oddanih glasov, zanje so glasovala vsa večja mesta in industrijalni kraji. Poljaki so dobili največ glasov v majhnih selih in so prekosili Nemce samo v par okrajih. Zato je medzavezniška komisija v Opolju predlagala antantnim vladam, naj se Poljakom prisodita samo okraja Pleš in Rybnik, s čemer so zavezniki tudi soglašali.

Poljaki so proti takšni razdelitvi protestirali. Da bo protest nekaj izdal, so celo poslali v Pariz svojega z-

nanjega ministra, za njim pa še posebno delegacijo iz Gorenje Slezije, ki je zahtevala, da antanta svoj načrt glede delitve Gorenje Slezije revidira ter da prisodi poljski republiki več ozemlja nego je to storila prvič.

Tu pa se je pojavil Korfanti, poljski komisar v plebiscitni komisiji za Gorenjo Slezijo. Organiziral je velike množice delavstva za rešitev gorenjeslezijskega vprašanja v poljskem smislu ter jih v primerem trenutku pozval, naj stopijo v akcijo za cilje poljske države. Tako je prišlo v Gorenji Sleziji do pravčatega ustanka, v katerem je Korfanti proglasil Gorenjo Slezijo za samostojno državno telo, sebe pa postavil temu državnemu telesu na čelo kot guvernerja.

Korfantjeva poteza v Gorenji Sleziji je posebno zanimiva vsled tega, ker ima precejšnjo podobnost s svojo časnim početjem D'Annunzija na Reki. Kakor je bil D'Annunzio eksponent italijanske vlade, tako je Korfanti sam predstavitelj zahtev poljske vlade, ki zahteva Gorenjo Slezijo zase. Če je Korfantjeva poteza tako srečna, da bo pridobila Poljakom celo deželo, ki se ni izrekla zanje, pa je precej dvomljivo, kajti zavezniki imajo Gorenjo Slezijo zaznamovano tudi med računi svoje reparacijske komisije, ki mora previdno uveljavljati antantne zahteve pri Nemcih.

Poljaki zahtevajo, da se jim prisodi vse ozemlje do takozvane Korfantjeve črte, t. z. ozemlje zapadno od Čenstohova do Goradže (jugovzhodno od Opolja), nekoliko vzhodno od Krapic, zapadno od Ujesta ter vzdolž reke Odre do češkoslovaške meje. Na ta način bi ostala Poljakom sledeča večja in važnejša gornjeslezijska mesta: Lublinice, Tarnowice, Vel. Strelice, Glivice, Rybnik, Pleš, Katowice, Beuthen in Mysłowice.

Cerkvene razmere v Istri

Preganjanje jugoslovanskega življenja, ki so ga uvedle italijanske okupatorske vlasti v Istri, še z veliko večjo vneto vzdržujejo in podpirajo cerkveni krogi. Škofa Pederzoli in Bartolomasi sta stopila popolnoma v službo fašizma, zapirata in preganjata naše duhovnike, nameščata italijanske, ki ne razumejo niti besedice našega jezika. Da je položaj neznosen, dokazuje odprto pismo, ki ga priobčuje glasilo istrskih Jugoslovancev »Pučki Prijatelj« škofoma Pederzoli in Bartolomasi. V tem pismu se pravi: Naš narod sedaj ve, da mu naša cerkev ni več mati, ampak mačaha. Naš narod je skrajno razburjen in energično zahteva od cerkvenih oblasti — ako jim je še kaj do katoliške vere, ne pa do samotne politike — da napravijo konec vsakega in najmanjšemu nasilju proti zavrednemu duhovništvu, ker sicer bo naš narod izstopil iz katoliške vere in stopil v pravoslavje. Mi priporočamo presvetemu gosposdu Pederzoli in Bartolomasi, da si to dobro zapomnita, da varujeta naše svečenike, da ne vlačita v cerkev spamatne politike, da ne gledata mirno, kako se preganja naše svečeništvo, kako se izživljuje in nasilno pošilja v naše kraje italijanski svečeniki, ki ne poznajo jezika našega naroda. In kaj naj rečemo o sveti stolici, oni sveti stolici, ki se briga za kristjane v Anatoliji, nas pa smatra za brezverce, dasi živimo v državi, kjer ima svojo stolico tudi poglavar katoliške cerkve, kjer žive skoro vsi njeni višji dostojanstveniki. Ne, ne, niti v svetem hramu

ne moremo se potožiti in iskati tolažbe pri Onemu, kamor nas vodi vera! Tudi tu v svetem hramu nas preganjajo. Še enkrat se obračamo na presvetla gospoda škofa, da storita konec, ker kasno bo zvoniti po toči, naša vest bo pa zmeraj čista! — Tega odprtega pisma ne bo priobčil »Slovenec«, ki se je nedavno zavzemal za škofa Bartolomasi, »tega zaščitnika slovenskega svečeništva« v neodrešeni domovini.

Po londonski konferenci

Dne 5. maja je podal angleški premier Lloyd George v angleški spodnji zbornici izjavo, da je londonska konferenca zaveznikov končana. Ta konferenca je bila najvažnejša in najdalekosežnejša od vseh dosedanjih posvetovanj antantnih zastopnikov, kajti posledice, ki jih bo imela, bodo ogromne in sila dalekosežne.

V začetku konference je bil položaj takšen: Nemčija ni izpolnila mnogoternih določb mirovne pogodbe. Rešila ni vprašanja glede razorožitve, kaznovanja vojnih krivcev in problema reparacij. Tudi na druga določila, ki so za zaveznike nad vse važna, se ni ozirala. Glede vseh teh vprašanj so zavezniki sedaj zavzeli definitivno stališče. Nemški strokovnjaki so v Bruslju izjavili, da bi mogla Nemčija vsako leto plačati tri milijarde zlatih mark odškodnine. Prvi dve leti zavezniki ne bodo prekoračili zahtev preko te vsote. Položaj pa se izpremeni takoj, čim si Nemčija opomore. Ako bi se njeno blagostanje razvilo, bodo zavezniki svoje zahteve primerno zvišali. Angli-

ja bo v tem slučaju zahtevala plačilo v takem denarju, ki ima pravo vrednost, to je v internacionalni valuti.

Z ozirom na zahteve Francije treba pojasniti tole: Francija se nahaja v povsem drugačnem položaju nego Italija ali Anglija. Med Anglijo in Nemčijo leži burno morje, Italija ima kot obrambni zid proti Nemčiji Alpe. Francija pa nima proti Nemčiji nič drugega nego spomin na dve leti nemške invazije. Francoske pokrajine so deloma popolnoma opustošene, in trajalo bo mogoče celih deset let in še več, predno se povrnejo v normalne razmere. Francija pa mora vse te pokrajine dvigniti iz ruševin.

Treba je upoštevati dejstvo, da Francija ni izvala vojne in da sploh ni bila voljna začeti z mesarskim klanjem. Pač pa je to povzročila Nemčija. Zato Anglija po vsej pravici zahteva, da narod, ki je oškodoval vse zaveznike, storjeno škodo tudi popravi. Interesi Francije se krijejo z interesi celoga sveta; ona hoče poslej imeti mir, in pri tem ji je dolžna antanta, priti na pomoč s takimi sredstvi, ki bodo zagotovila svetovni mir.

Nove tendence ruskega boljševizma

V berlinski reviji »Die Glocke« je objavil bogat in vpliven nemški socialisti Helphand, ki je v javnosti dobro znan pod psevdonimom Parvus, zelo zanimiv članek o novih tendencah ruskega boljševizma. Parvus že dolgo pozna današnje sovjetske razmere. Za časa vojne in v začetku ruske revolucije je posredoval pri nemškem generalnem štabu, da so se Ljennin in njegovi tovariši mogli odpeljati iz Švice skozi Nemčijo na Rusko. Za časa ruske provizorične vlade je Parvus v Stockholmu z denarjem in z navesti podpiral štab ruskih maksimalistov, ki se je nahajal v švedski prestolici. Zato so Parvusova izvajanja zelo značilna in zanimiva.

Pisec razlikuje danes dve vrsti boljševikov: ene imenuje pustolovce, druge idealiste. Pustolovci so številnejši, bolj energični in bolj okretni v vodstvu poslov. Oni so obogateli čestokrat na ne baš korekten način, toda njihovo bogastvo je ogroženo tako dolgo, dokler se Rusija nahaja v današnjem razvratnem položaju. Pustolovci so torej, ki delujejo na to, da ruska vlada obnovi trgovske stike z zunanjim svetom. Kakor se bo ruska trgovina razvijala, se bodo ti boljševiški pustolovci pretvorili v gospodarje industrije. Oni so, ki se že danes trudijo, da bi nastopilo stanje, v katerih bi bilo njihovo sedanje imetje legalizirano in stabilizirano.

Precej drugačna prizken so maksimalistični idealisti. Ti preživljajo čudno in strašno evolucijo. Ideologi ali vsaj nekateri med njimi, ki spoznajo, da jim je nemogoče pomiriti se z zapadnim socializmom, hočejo postaviti državo na čelo industrije ter tako realizirati socializem z gospodarskimi sredstvi. Toda ta pot je opasna in jih mora dovesti do osvajanja. To potrjuje tudi berlinski komunistični list »Rote Fahne«, ki prinaša Jopis iz Moskve, v katerem se tako-le opravičuje svoječasna invazija Georgije: Sovjetska republika je prišla v posest velikih petrolejskih vrelcev in velike mreže kanalizacije, po kateri se petrolej transportira. V ruske roke je zopet prišla luka Batum, preko katere se petrolej lahko izvaža. To pa ni nič drugega nego začetek novega imperijalizma. Po drugi strani, pravi Parvus, se bo moralo najprej zlomiti odprto delavstvo, če se bo hotelo državni industriji odpreti polje prostega razvoja. Boljševiki, ki zastopajo to smer, veli pisec, so določeni, da postanejo

duševni voditelji bodočega razvoja nadkapitalizma.

Zanimivo so tudi perspektive prihodnosti, katere omenja pisec v svojem članku. Na koncu pravi: Rusija bo delavcem znižala plače. Rusija bo stvorila najmočnejšo industrijalno koncentracijo na svetu. Producirala bo milijarderje, katerih bogastvo bo presseglo vse, kar so je doslej videlo in čulo. In Rusija je edina država na svetu, kateri bo mogoče s pomočjo njenega kmečkega stanu stvoriti armado, ki bo na znotraj in na zunaj poslušno orožje v rokah vlade.

Po svetu

— Veljavnost volitev v reško konstituanto. Z Reke poročajo, da so se priprave za volitve v konstituanto kakor tudi glasovanje, katerega so se volilci udeležili svobodno in v velikem številu, izvršile v redu in miru. Štetje glasov se je po vseh komisijah opravilo pravilno, ohranilo so se tozadevni zapisniki in znani so tudi natančni izidi volitev. Nasilja fašistov so se začela šele zvečer po volitvah, ko se je imel proglasiti izid. Ker so volitve potekle popolnoma pravilno, je nepotrebno, da bi se ponovile, ker je bil cilj napovedanega glasovanja dosežen s tem, da je ljudstvo moglo izraziti svojo voljo.

— Dr. Springhetti umrl. Voditelj notranjih zadev pri začasni vladi na Reki dr. Elpidio Springhetti je te dni umrl. Ibi je 36 let star ter je bil že pred vojno občinski svetnik na reškem magistratu. Pogreb se je izvršil na stroške začasne reške vlade.

— V bojih z gornjeslezijskimi poljskimi vstaji so imele italijanske čete doslej okoli 20 mrtvih ter veliko število ranjenih. Vsled tega je zavzelo italijansko časopisje napram poljski republiki precej neprijazno stališče.

— Razoroževanje Nemčije. Nemški zunanji minister Simons je govoril v državnem zboru o materialu, ki ga je Nemčija morala uničiti glasom mirovne pogodbe. Doslej je uničenih: 49.320 topov, 26.350 lafet, 22.037 metalcev min, 87.000 strojnih pušk, 183.494 cevi za strojne puške, 4.767.732 kosov ročnega orožja, pušk in karabink, 227.830 infanterijskih pušk, 28.000.000 nabitih artilerijskih izstrelkov, 300.000 ton nenabitih artilerijskih izstrelkov, 53.000.000 užgalcev, 14.700 ton medenine za patrone, 345.000.000 kosov ročne municije ter 18.000 ton smodnika. Ostali material se še uniči. Po izjavi ministra razpolaga Nemčija danes samo še s 1000 topovi in je torej popolnoma razorožena.

— Karl Habsburg se preseli. »Neue Zürcher Zeitung« poroča, da se Karl Habsburg s svojo družino kmalu preloži iz hotela »National«. Preseli se v kraj po imenu Hertenstein, ki se nahaja v bližini Luzerna.

— Prestopanje iz enega podjetja v drugo je sedaj v Rusiji zopet dovoljeno. Do pred kratkim se delavci niso smeli posluževati te pravice, ki je delavstvu v »buržujskih« državah pristopna brez omejitve.

— Današnja ruska vlada obstoji iz sovjetov ruskih komisarjev, v katerem je 22 oseb. Od teh sta dva Rusi, 2 Armenci, 18 pa je židov. Vojni komisarjat šteje 43 članov. V njem je 8 Litvanec, 1 Nemec in 34 židov. Komisarjat za zunanje zadeve sestoji iz 17 članov; med njimi je 1 Armenec, 1 Nemec, 1 Litvanec, 1 Rus in 13 židov. Pravosodni komisarjat šteje 19 članov, med njimi je en Armenec in 18 židov. Komisarjat za socialno skrbstvo tvori 6 članov, ki so vsi sami židje.

— Rumunski dijaki v Milanu. Te dni so dospeli v Italijo rumunski dijaki s profesorji, ki so se podali v Italijo na študijsko potovanje. Poleg drugih funkcionarjev so sprejeli rumunske dijake tudi fašisti, seveda z zastavami.

Politične beležke

— Ptujski župan. Iz Ptuja nam poročajo, da so se te dni vršili neobvezni razgovori med demokrati in narodnimi socialisti, kako bi se dala rešiti kriza v občinskem odboru, ki se ne more konstituirati. Definitivnih rezultatov ti razgovori dosedaj še niso imeli. Pravni položaj je sledeči: Pri ožji volitvi je bila zakonita večina (ker se je udeležilo županove volitve vseh 24 občinskih svetnikov) 13 glasov. Niti demokrati niti socialdemokratski kandidati nista dobila tega števila. Vsled tega volitev ni imela uspeha in je bil gospod Losinschegg nezakonito proglašen za izvoljenega. Vlada mora v varstvo zakona proglasiti to »ugotovitev« za nično, brez obzira, je li bil vložen kak rekurz ali ne. Pričakovati je, da bo vlada to tudi storila in odredila ponovitev ožje volitve. Visti, da se je to že zgodilo, ne odgovarjajo resnici.

— Proti Radiću in radičevcem. Beograjska »Politika« poroča: V poučnih krogih se trdi, da se je vlada odločila za najenergičnejše korake proti antidržavnim agitatorjem na Hrvatskem. Hrvatskemu banu dr. Tomljenoviću so se v tem oziru poslale obširne instrukcije. Vsi člani zagrebskega občinskega sveta, ki so na zadnji seji govorili proti državi, se izroče sodišču. V kratkem bo rešeno tudi vprašanje o mandatih Radičeve stranke. Zadevo bo reševal imunitetni odbor v konstituanti.

— Radikalci proti šovinizmu. Beograjska »Samouprava«, glasilo srbske radikalne stranke, ostro nastopa proti plemenskem šovinizmu velikosrbstva — ali kot ga imenuje čokorilovščina — katerega hočejo presaditi v Beograd nekateri napeteži, ki snujejo velikosrbsko stranko in izdajajo »Veliko Srbijo«. »Samouprava« pravi, da ti ljudje v svojem šovinizmu samo škodujejo srbstvu in kompromitirajo srbsko zgodovino in veliko misijo srbstva v osvobojenju in ujedinjenju. Kdor govori o Veliki Srbiji in Veliki Hrvatski, pa naj se imenuje Čokorilov ali Radić, ta dela za malo Srbijo in malo Hrvatsko. Največja Srbija in največja Hrvatska je samo naša ujedinjena kraljevina. Vsi oni, ki se zbirajo okoli šovinističnih gest, so ljudje, ki jim ni nič do dela. Teh je žal v naši državi mnogo, mnogo; ne znajo delati, pa hočejo biti zato veliki v razdiranju. Za onega, ki hoče delati, ki hoče pomagati na stavbi državnega urejenja, je prostora povsod, kdor je pa nesposoben, ta bo kričal tudi naprej ob strani.

— Jugoslovansko - italijanska pogajanja. Iz Beograda poročajo, da je poleg Luja Vojnovića imenovala vlada kot svoje delegate pri pogajanjih za vzpostavitve kulturnih odnosov z Italijo rektorja zagrebske tehnike dr. Marija Kiseljaka, rodom Primorca s Sušaka.

— Sankcije za Bolgarsko. Iz Sofije se javlja, da je francoski poslanik podal bolgarski vladi izjavo, v kateri protestira proti zavlačevanju izvršitve določb mirovne pogodbe. Francoska vlada je izdala šefu kontrolne komisije v Sofiji naredbi, da naj prisili vlado na izpolnitev vseh določb, v slučaju da bi se Bolgarija branila, oziroma zavlačevala, naj se stvar izvede na isti način, kot v Nemčiji.

VEČJA OD NASILJA SOVRAŽNIKA, BODI NAŠA POŽRTVOVALNOST ZA TRPEČE BRATE! ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Prosveča

«HLAHO!»

Praki »Hlahol«, ki bo 13. maja v Mariboru in 14. maja v Ljubljani koncertiral, ima slavno zgodovino za seboj Ustanovljen je bil leta 1891. Njegovi pevovodje so bili: Lukeš, Heller, Kavan, Bedrich - Smetana (slavni češki komunist). Karel Bendl, Karel Knitl, Klička, Douša, Piskáček in Jaroslav Křička. Sedanja pevovodji dr. Jaroslav Krupka, oba profesorja državnega konservatorija v Pragi.

Po 15 letih svojega obstoja se je »Hlahol« šele razširil iz moškega zbora v mešani zbor in s tem začel izvajati a capella dela češke literature in velik del svetovnega repertoarja. Izvajal je med drugim ta-le večja dela: Bendl: Kalíšnici, Elegija, Švanda dudák. Po bitvi Belohorské, Štýrský den, Bratři z Kalicha; A. Dvořák: Dědicové Bílé hory, Psalm 149, Stabat mater, Svatební košile, Sv. Ljudmila; Z. Fibich: Jarní romance, Meluzina; J. B. Foerster: Hymnus andělů, Stabat mater; B. Jeremiáš: Mistr Jan Hus; J. Křička: Pohřeb na Kaňku, Psalm 47, Příchod Čechů na Říp, Lumírův odkaz; V. Novák: Ballady, Bouře, Svatební košile; A. Piskáček: Marja, Král Šveďer, Sv. Vojtěch; B. Smetana: Česká píseň. Od tujih: Bach: H-mol mše; Balakirev: Kantáta Glinkova; E. Bossi: Píseň nípní; H. Berlicz:

Requiem, Te Deum; Beethoven: Misa solemnis; V. Bruch: Římská panická; P. J. Čajkovskij: Moskva; F. David: Poust; Glazunov: Korunovační kantáta; Gounod: Gallia; Grieg: Plav Trigvason; dr. Hartmann: Čeře Páně; Liszt: Christus; dr. K. Loeve: Jan Hus; C. Franek: Blahoslavenství.

p. Koncert českých pěvců slavného družstva »Hlahol« iz Prage obeta postati v Ljubljani velika manifestacija političnega in kulturnega bratinstva med Jugoslavi in Čehi. Pevci in njih spremljevalci, katerih pride blizu 170, ne prihajajo na poset k nam kot kulturni delavci, pevci in reprezentanti češke pevске umetnosti, temveč kot stari iskreni prijatelji Jugoslovancev, ki prihajajo k nam poglobljati kulturne zveze, še bolj pa utrjevati nerazrušljivo zvestobo Jugoslavi in Češkoslovaške republike. Konstanten stik s češko umetnostjo je nam Jugoslovancem najbolj potreben. Češka umetniška dela morajo postati tudi last našega naroda. Prepričani pa smo, da se bo v bodočnosti tudi politična in državna vez še mnogokrat pokazala za zelo potrebno, da obdrži Slovanstvo v sredini Evrope svojo moč in vsled složnosti veliko veljavo. Pozivljamo vse Slovence, da se koncerta v Mariboru in Ljubljani v največjem številu udeležijo, niti mal prostorček v dvorani ne sme ostati prazen. Slavnostnega sprejema na kolodvoru naj se udeležijo vse zavredno slovensko občinstvo in navdušeno pozdravljaja brate Čeha. Vsi oni, ki so bili

kekdaj pri kakih narodnih slavnostih v Pragi navzoči, naj se spominjajo, kako znajo Čehi navdušeno, prijateljsko, brat-sko in gostoljubno sprejemati svoje goste. Sedaj je dolžnost nas Slovencev, da se odzovemo in pokažemo veliko ljubezen in navdušenje, s katero smo zvezani z brati Čehi. — Vstopnice za koncert v Mariboru in Ljubljani se že prodajajo. Računamo na zavednost in čut dolžnosti vseh Slovencev.

p. Julij Betetto — odklonil ljubljanski angažma. Kot smo poročali, so se vršila med Julijem Bettetom, ki je s tolikim uspehom gostoval na našem odru in gledališko upravo pogajanja za njegov angažma na ljubljanski operi. Pogajanja so končala povoljno, toda g. Bettetto je z ozirom na zadnje gledališke afeze in anonimne kritike, odklonil podpis kontrakt-a z motivacijo, da ne more nastopiti na odru, kjer bi bil v doglednem času izpostavljen takim kritikam, ki so se pojavile v zadnjem času v enem delu slovenskega novinstva. — Tako rodi sistematična gonja svoje žalostne sadove, ki nam prete pregneti vse domače moči zopet v tuji svet.

p. G. Levar in Glasbena Matica. V svojem pismu, kjer je g. Ivan Levar odpovedal sodelovanje na koncertu Glasbene Matice, utemeljuje g. Levar svoj korak s sledečim dejstvom: Ko je bivši kapelnik »Glasbene Matice« g. Niko Stritof začel pripravljati Sattnerjevo »V peplinski noči«, je ponudil solo partijo g. Levarju, ki je obljubil sodelovati na koncertu kot solist brezplačno. Ko je

Niko Stritof odstopil, je g. Levar javil novemu kapelniku g. Brezovšku, da ima solo partijo, s čemer je bil g. Brezovšek zadovoljen. Vendar pa je g. Brezovšek brez Levarjeve vednosti ponudil isto partijo g. Romanovskemu, ki je bil pripravljen prevzeti to partijo proti honorarju 3000 kron. To je g. Brezovšek odklonil, češ, da je ta honorar prevelik in da bo Levar pel zastoni. G. Romanovski se je žutil prikrajšanega, češ da g. Levar s svojim brezplačnim sodelovanjem na koncertu »Glasbene Matice« oškoduje druge pevce. Ko je g. Levar izvedel za to čudno postopanje g. Brezovška in čital še napad v Jugoslaviji, je odpovedal sodelovanje na koncertu »Glasbene Matice«, kar seveda ni smatrati kot akt animoprostiti proti kulturnemu zavodu kot takemu, ampak kot protest proti nenavadnemu in v muzičnih krogih neobičajnemu postopanju.

p. Slovenski koncert v Sisku. Poročajo nam: Slovenska koncertna pevka Mira Costaperraria-Devova in pianistinja Marija Schweigerjeva sta priredili v dvorani Velikega Kaptola v Sisku svoj koncert, ki je imel največji uspeh. Kritika zlasti hvali Devovo pesmi, ki jih je odpela g. Mira Devova z neizrečno milino. Pokazala je z njimi vso lepoto slovenske pesmi. Tudi Marija Schweigerjeva se je pokazala pot prvredna pianistinja visoke muzikalne izobrazbe in globokega umevanja.

p. Predavanje Jugoslovancev v Ameriki. Gospa dr. Jelka Perić, ki se je že v Dubrovniku odlikovala s svojim kul-

nim delovanjem, je v zadnjem času ab-solvirala v Ameriki vrsto dobro uspešnih predavanj. V »Literary Womens Club« v Chicagu je predavala o odnosih Jugoslavi in Italije v jadranskem vprašanju. O isti temi je predavala na North Western University ter v drugem predavanju o temi »Mišljenje v Jugoslaviji o Ameriki«. V Western University Club for foreign students pa je gospa dr. Perić govorila o dijaškem življenju na evropskih vseučiliščih. Kakor poroča »Nova doba«, bo ta dična Jugoslovanka nadaljevala v Ameriki svoje delovanje v korist svojega naroda in svoje domovine.

NARODNO GLEDALIŠČE.

Drama:

Sreda 11. Nušić: »Navaden človek«. Red A.
Četrtek 12. Shaw: »Androklos in lev«. Po znižanih cenah. Izven.
Petek 13. Nušić: »Navaden človek«. Red E.
Sobota 14. Shaw: »Androklos in lev«. Red B.

Opera:

Sreda 11. Massenet: »Thais«. Red E.
Četrtek 12. Thomas: »Mignon«. Gostovanje g. Julija Bettetta in go. Pavle Lovšćeta. Red C.
Petek 13. zaprt.
Sobota 14. Smetana: »Dalibor«. Gostovanje g. Julija Bettetta. Red D.
Nedelja 15. Puccini: »Tosca«. Izven.

* Vsem cenjenim dopisnikom. V volilnem boju smo prešli od svojih prijateljev mnogo dopisov, toda vsled pomanjkanja prostora in radi kratkega časa nam ni bilo mogoče priobčiti niti polovice dopisane materijala. Tako so morali izostati zanimivi dopisi iz Radovljice, Trate, Trzica, Kranja itd., ki so bili že postavljeni, pa so morali iz zgoraj navedenih vzrokov izostati in so sedaj izgubili svojo aktualnost. Cenjene dopisnike prosimo, da nam oprostite. — Uredništvo »Jutra«.

* Inspekcijsko potovanje. Šef celokupne varnostne službe v državi ministrijski načelnik Z. Lazič in komandant orožništva general Dimitrijevič sta prispela na svojem inspekcijskem potovanju v Ljubljano tja si danes ogledala ureditev varnostne službe pri deželni vladi v Ljubljani. Zvečer sta visoka državna funkcionarja posetila v spremstvu deželnega predsednika dr. Baltića operno gledališče. Jutri se odpeljeta v Celje in Maribor.

* Pomočnik ministra financ v Ljubljani. Danes je dospel v Ljubljano pomočnik ministra financ dr. Kostrenčič. Dopoldne je posetil deželnega predsednika, nakar se je vrnila pri deželni vladi konferenca o raznih finančnih vprašanjih. Popoldne je gospod pomočnik obiskal delegata ministra financ dr. Šavnika, s katerim je dalj časa konferiral. Dal si je predstaviti posamezne oddelke šefe finančne delegacije ter se je informiral o poslovanju delegacije. Zvečer se je dr. Kostrenčič vrnil v Beograd.

* K sprejemu princezine Jelene v Ljubljani se nam dodatno poroča, da je pozdravil v imenu deželne vlade princezino gosp. poverjenik Ribnikar, ker je bil gosp. predsednik dr. Baltić iz Ljubljane odsoten.

* Kdo je gospod Losinschegg. Iz Ptuja nam pišejo: Gospod Losinschegg, ki naj bi bil po milosti narodnih socialcev, ptujski župan, je star nemškutar. Po poklicu pek, je bil od nekdanj verni sluga in častilec svojega »velikega« stanovskega tovariša Ormiga. Gotovo pa je, da si tudi najzagrizenjši ptujski nemškutarji niso nikdar predstavljali, da bo Losinschegg mogel postati Ormigov naslednik. Ima namreč nekatere, recimo, neprijetne lastnosti, ki ga usposablja morda za kakšno drugo funkcijo, nikakor pa ne za načelnika ptujskega mesta. Ne le v nacionalnem, tudi v moralnem oziru je njegova kandidatura razalitev za Ptuja. Losinschegg je znan narodnim ljudem kot strastni nasprotnik Slovencev in Jugoslovancev in ker se dostikrat nahaja v »nemoralnem« stanju, govori iz njega prav pogosto odkrita mrtnja proti vsemu, kar je slovensko. Še danes hodi, kakor v nekdanjih lepih časih, ven na kmeto ter zabavlja pri starih znanih čez vindišarje in njihovo spufano državo. »Jugoslovanci« je sedaj objavila dolgozvečen članek o županski volitvi, ki napada demokrate — namesto da bi branil postopanje narodno-socialnih voditeljev. Še več, v članku sprejema pisec izvolitev g. Losinschegg kot gotovo dejstvo ter ga skoraj da pozdravlja — kot socialistično, akoravno dobro ve, da je Losinschegg toliko socialist, kolikor narodnjak in Jugoslovan.

* Najboljši odgovor. Kakor se nam javlja iz Ptuja, je že okoli 80 pristavev narodno - socialistične stranke prijavilo svoj izstop iz stranke, ker se ne strinjajo s taktiko stranke pri zadnjih županskih volitvah v Ptuju.

* Akademsko društvo »Triglav«. Na temestrnem obnem zboru Jugoslovenskega akademicega društva »Triglav« je bil za letni semester 1920/1921. izvoljen sledeči odbor: Ambrožič France, cand. med., predsednik; Arh Joža, cand. med., podpredsednik; Oraš Joža, cand. ing. for., tajnik; Medic Joža, cand. ing. for., blagajnik; Krebelj Peter, cand. ing. for., knjižničar; Jakš Joža, cand. med., gospodar; Guzelj Vlado, cand. med., arhivar; odb. namestnik: Sinkovec Bogomir, cand. ing. for. Revizorji: Svajger Drago, cand. med.; Slander Joža, stud. ing. for. Castni sod: Mušič Drago, cand. med.; Svajger Drago, cand. med.; Slander Joža, stud. ing. for.; Medic Stane, cand. med.; Demšar Karel, cand. med.

* Kolo jugoslovanskih sester prosi za koroškega begunca primerne službe. Absolviral je sadjarsko, vinorodsko in poljedelsko šolo in ima 10 let vrstičnega službovanja na privatnih in državnih veleposrestiteljih. Ponudbe naj se vpošljejo bivšemu oskrbniku Ivanu Uratniku. Trušnje, občina Vazhenberg, okraj Velikovec.

* O morali in dvojni morali predana danes, v sredo, ob 8. zvečer na šentjakovski šoli ga. Marica Bartol-Nadlikova. Dobrodošel vsakdo. Prispevki za pokritje stroškov se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi »Splošno slovensko žensko društvo«.

* Za jugoslovansko matico. Dne 1. maja je nabral učitelj Simon Kerber v veseli družbi v gostilni Urh na Ptujski gori v prid jugoslovanski matici 208 K. Posnemanja vrednemu hvala!

* Narcise s koroškimi gor. Naše gore so ozelenele v novi pomladi. Lani so še ponosno gledale na sever in jug po naši domovini — letos pa sever

ni več naš in mi ne moremo svobodno na svoje gore. In vendar pride z njih k nam pozdrav. Narcise s koroških gor pridejo te dni v Ljubljano, da se bodo prodajale v nedeljo v korist »Gospodarskega Zvona«. — Sprejemimo njih pozdrav. Saj nam prinašajo pozdrav naših bratov, prihajajo k nam z naših lepih gor in nas spominjajo, da grob ni grob — ako mi ne pozabimo nanj; zato naj na Binkošti vsak Slovenec kupi vsaj eno koroško narciso, v znak, da nismo pozabili lanskega poletja, ko smo se svobodno hodili po svojih gorah. Narcise s koroških gor. Naši bratje jih nam pošiljajo, da nas opozarjajo nase. Stori-li so svojo dolžnost — storimo jo tudi mi.

* Vodovodna naklada v Ljubljani. Veljavnost naredbe deželne vlade z dne 30. januarja 1921 glede pobiranja 150dstotne vodovodne naklade v Ljubljani je podaljšana do konca koledarskega leta 1922.

* Čevlji za invalide v Ljubljani. Članom in članicam poverjenstva splošne organizacije vojni invalidov, vdov in sirot za Ljubljano in okolico se naznanja, da se od 11. maja naprej dobijo čevlji po znižanih cenah v pisarni organizacije v šentpetrski vojašnici, pritišče št. 3. V poštev pridejo v prvi vrsti oni, ki so jih že naročili. Čevlji se oddajajo le članom in članicam proti takojšnjemu plačilu.

* Za zgradbo Sokolskega doma v Ljubljani so darovali: br. Lev Vasič 1000 K; bratska družba, zbrana pri br. Kozaku 800 K; br. Franc Zajc, mesar, daroval 50 kg prekajene slanice za delavce.

* Sokol I. v Ljubljani opozarja vse člane, da je na trgu Tabor več tisoč metrov prvovrstne rodovitne zemlje brezplačno na razpolago. Interesente naj se javijo z vozili na licu mesta. — Obenem vabimo Sokolstvu naklonjene gospodarje konj in voz, da prispejijo društvu na pomoč pri odvozu nerabnega materijala in pri dovozu gramoz. — Odbor Sokola I.

* Marenberški Sokol je imel v sredo svoj občni zbor, na katerem je po izvolitvi novega odbora predaval starosta mariborske sokolske župe dr. Reisman o programu in ciljih sokolstva in njegovih nalogah na mej.

* Mariborski drobiž. Strojvodji Hahnreicu je bila ukradena iz stanovanja denarnica s 440 K. — Marija Kamenšek iz Konjice je odnesla neke-mu Pavšiču iz spalnice več metrov tkanine. — Za 10 let je bil izgnan iz Maribora avstrijski državljani Josip Stroos. — Pokvarjena mladina je razbila šoferju barona Montebello 600 K vredno šipo.

* Mrtvoud je zadel v pondeljek Antona Majheniča, stanujočega v Gajevi ulici 9 v Mariboru. Našli so ga mrtvega v postelji.

* Iz Trbovelj. Na izvanrednem obnem zboru prostovoljnega gasilnega društva v nedeljo, dne 8. maja pod predsedstvom častnega načelnika g. G. Voduška, so bili izvoljeni enoglasno v predsedstvo: za načelnika g. Franc Dežman, trgovec in posetnik v Trbovljah; za poveljnika g. Franc Kajtna, občinski tajnik v Trbovljah; za poveljnikovega namestnika g. Juro Naglav, rudniški uradnik. Častni načelnik g. G. Vodušek je govoril ginljivo posmrtno umrlemu načelniku gosp. Ivanu Kramerju. Z velikim odobravanjem se je sprejel predlog, da se pokojnemu ustanovniku in tridesetletnemu načelniku gosp. Ivanu Kramerju vzida mramornata spominska plošča v našem »Gasilnem domu«.

* Obnova Beograda. Od posojila 850 milijonov dinarjev, katero je država najela pri »Narodni banki«, se glasom sklepa ministrskega sveta porabi 100 milijonov dinarjev za gradnjo državnih poslopj v Beogradu in za podporo onim, ki v smislu naredbe o obnovi Beograda zidajo nove ali obnavljajo in popravljajo stare hiše.

* Muslimanski izseljeniki se vračajo v Jugoslavijo. V ministrskem svetu se je v soboto popoldne razpravljalo med drugim tudi o muslimanskih izseljenikih, ki so izražali željo, da bi se smeli povrtni v našo državo. V doli balkanske in svetovne vojne so bili izselili v Malo Azijo. Ministrski svet je po kratki debati privolil, da se ti izseljeniki zopet vrnejo v Jugoslavijo.

* Novi arnavtski napadi. Ne daleč od samostana Dečala na Beli Klisuri je prišlo, kakor poroča »Skopljanski privredni Glasnik«, do borbe z Arnavti. Arnavtska tolpa 150 do 200 mož je preko meje že precej daleč vdrla, ko je naletela na naše obmejne čete. V borbi je padlo 42 Arnavtov, ustali pa so se unaknili v Albanijo. Značilno je, da so Arnavti vdrla istega dne, kakor so na vzhodu bolgarske čete vpadle v našo državo. Tudi je značilno, da je ponoči pred napadom letel aeroplan z bolgarske strani preko našega ozemlja v Albanijo.

* Ogenj je popolnoma uničil v nedeljo obširno gospodarsko poslopje posestnika Josipa Rajšpa v Sv. Barbari v Slov. goricah. Zgoraj je tudi svinjak s 6 mladici. Zažgal je pastir, ki je hotel streljati s ključem. Škoda znaša okoli 100.000 kron, zavarovalnica pa 1000 kron.

NEKOLIKO PODATKOV O PROGI KOČEVJE - MORAVICE.

Čitamo sedaj večkrat v naših listih krajše in daljše razprave o prednostih osiroma nedostatkah podaljšanja kočevske in pa belokranjske železnice. Gre se kakor znano za primer med progama Kočevje—Moravice in Ormož—Ogulin. Ena stranka hvali belokranjsko proggo kot edino zveličavno — druga stranka takorekoč ne reagira mnogo. Katera progga je boljša, je težko reči, lažje je odgovoriti, katera je nujnejša. Lahko trdimo, da je iz stališča sedanjih razmer kočevska progga vrednejša, da se postavi takoj. Argumentiranje s tem, da Reka ne bo naša in da bi celo luko Baroš izgubili, ni točno; posebno pa ako se pomisli, da danes Ogulin in Split tudi še nista spojena in tudi še najmanj 1—2 leti ne bode. Tudi nikdo se ne ve, če gava bo Reka in kako bo z luko Baroš, ker opažamo, da se maresi vrši drugače, kot je kakšna mirovna pogodba sklenila. Na vsak način je Sloveniji morje preko Reke bližje nego preko Splita in neizmerno bi bilo, voziti naš tovor preko Ogulina ob morju takorekoč notri do Splita.

Računajmo! Proga Ljubljana—Split preko Ormožja ima dolžino 508 km. Od te proge je še v gradnji kos med Gospičem in Kninom; kredit za Ormož—Vinico—Ogulin še ni dovoljen. Cela ta progga je sicer na prvi pogled lepa, direktna progga, toda, koliko pa jo je, ki je premenjena za brzi promet. Ljubljana—Novo mesto ima dovoljeno najvišjo brzino 40 km na uro, od Novoga mesta do Ormožja se nahajajo klanci do 23‰. Nato bi prišel res lep, raven kos do Vinice in od tod srednjeveški del do Ogulina. Od Ogulina dalje do Gospiča vozijo po takozvani liški železnici z brzino 45 km, ker je kakor čujemo tudi ta progga bolj lokalnega nego glavnega značaja. Med Kninom in Splitom nahajamo prosto lokalno proggo z usponi do 25‰, ki nima niti sposobnosti nositi težkih vlakov ter le 200 m polmera v ovinkih. Ta se mora vsa pregraditi v dolžini 132 km. Poleg tudi vse postaje itd. Cela progga Ljubljana—Split je še velik problem, ki čaka še dolgoletno rešitev.

Ljubljana—Reka ali Baroš ima dolžine največ 203 km. Od celotne proge je zgrajenih 159 km in sicer 89 km kot enotirna glavna progga Moravice—Reka in 70 km kot enotirna lokalna progga Ljubljana—Kočevje. Razlika v dolžini je 305 km, ki igrajo vendar v tarifnih ogromno vlogo. Ako pomislimo samo časovno, potrebuje tovor po progi do Reke 3/4 manj časa nego do Splita. Naj bo progga še tako gorata, je jasno, da bo tovor iz Ljubljane do Reke prišel ceneje in hitreje na Baroš nego v Split. Ako sedaj primerjamo še potrebna dela, za spoj obeh mest, potem vidimo, da je treba zgraditi na novo še največ 44 km (po najdaljši varianti) ter pregraditi 70 km, med tem ko se mora pregraditi za spoj Ljubljana—Split skupno 208 km ter nanovo zgraditi 39 km od Ormožja do Ogulina in 110 km od Gospiča do Knina. Račun je jasen, da je momentano celotni spoj Ljubljana—Reka hitrejši in cenejši izpeljav nego Ljubljana—Split. S tem moramo računati, četudi nismo načeloma niti proti spoju Ormož—Ogulin. Potreben bo tudi, osobito, ko bo liška železnica končana. Tadaš še bo stopilo to vprašanje v odločilni stadij.

Kar se tiče proge Kočevje—Moravice je mišljenj tam več variant. Interesenti lokalnih krogov si žele eno varianto, tranzitni interesi govorijo za drugo varianto, ki bo krajša, manj hribovita in naj spaja samo Kočevje z Moravicami. Opišimo na kratko obe.

Da se pripoji celo slovensko pokrajino ob Kolpi na že obstoječe omrežje proti Ljubljani, odnosno Reki je namen prve variante, ki se dotika več važnejših krajev kakor Banjaloski okoliš, Brod na Kolpi itd. Kdor pozna bogastvo omenjenih krajev na pragozdiš obito mehkega lesa, ki segajo od Kočevja do Cebra, ob celi Kolpi obojestransko, ta ve ceniti to varianto iz gospodarskega stališča: saj bi dajala najmanj 20.000 do 25.000 vagonov lesa na leto za eksport proti Reki. Ako pripojimo k temu še kočevske in ribniške gozdove, ki dajejo letno tudi okoli 20.000 vagonov lesa, dobimo že tu ogromen lokalni promet. Ta varianta ima dolžino nekako 44 km. Z ozirom na tranzitni promet, ne oziroma na pravkar navedeno kolpsko dolino in možnost njene eksploatacije se je sestavila varianta Kočevje — Srpske Moravice. Ta ne tangira nobenih krajev in ima dolžino 38 km.

Vsekakor je gotovo, da bodo dejajna transiranja prinesla kmalu razjasnitev tudi v tem zmislu, ali se naj odloči za lokalne interese spozena z tranzitnimi, ali pa samo za tranzitne neglede na lokalne. Po našem mišljenju ne gre zametavati nobenih. Zakasnitev, ki bi nastala tranzitnemu tovoru bi bila malenkostna (le 6 km razlike.) Obe progi sta mišljeni kot glavni progi s težkimi tirnicami, dolgimi postajami, tako da bi bilo zadosti prostora za vse. — Točni računi nam kažejo, da bi potreboval brzovlak Ljub-

ljana—Reka (203 km) skupno 5 ur do Reke, in 11—12 ur do Splita. V toliko večji meri velja razlika za tovrne vlake. Tovor bi potreboval iz Ljubljane na Reko en dan, v Split najmanj dva dni.

Smo mnenja, da ste obe progi za nas potrebni, toda časovno ima vsled opisanih razmer kočevska prvenstvo. Mi bomo v Sloveniji itak potrebovali iz raznih ozirov več prog, ki bodo vezale ostale dele Jugoslavije z nami. Smatramo, da bo kočevska progga v nekaj letih zgrajena, nato pride na vrsto druga progga. Obe boste v našo korist.

— Izvoz žita. Ker se je izboljšalo stanje setve in s tem odpadla nevarnost pomanjkanja hrane, je sklenil ministrski svet na predlog finančnega ministra Kumandija, da se dvigne prepoved izvoza pšenice, pšenične moke. Tako je zopet ustvarjen oni položaj, v katerem smo se nahajali pred izdano prepovedjo. Od slovenskih gospodarskih krogov doznavamo k temu, da si je sosedno inozemstvo, ki je doslej kupovalo pri nas žito in moko, nabavilo žita iz Amerike in Japonske.

Poroča se nam, da so kupile razne tržske trdnice na Japonskem moko po 12 K 50 vin, postavljeno v Trst. Ta moka dospe v Trst približno čez mesec dni. Takrat ne bomo mogli več konkurirati v Trstu. Tudi ameriška moka se že bliža počasi oni ceni, ki bo mogla uspešno konkurirati našim izdelkom v naši državi sami vključ našo uvozni carini. Današnja uvozna carina 20 dinarjev v srebru na 100 kg komaj še štiti domači produkt. Pri malem zvišanju ameriških cen, oziroma pri zboljanju naše valute, bi imela uvozna carina še samo za državo blagajno kot finančna carina koristi, producenta-kmeta pa ne bi mogla več braniti.

— Zadnje deževje in setev. Deževno vreme je trajalo pri nas polne tri tedne, vendar moremo danes konstatirati, da v Vojvodini ni padlo še dovolj dežja. Za prvo silo pa je tudi tam pomagano. V Dalmaciji je bilo okoli 100 mm padavine, v Vojvodini pa samo 20 mm. — Iz Budimpešte poročajo, da je zadnje deževno vreme popravilo vso oskodo, ki jo je napravila prejšnja šesttedenska suša. Posebno ozimna je še začela lepo razvijati. Zimska ri, letni ječmen in oves so se izdatno popravili. Ravno tako je deževalo tudi na Češkem in v Avstriji.

— Lesni trg. Mehki gradbeni les se še vedno išče in plača po tečaju 600 do 800 kron za kubik mehke tesane robe. Pomnilo se je celo višje cene od navedenega tečaja, pod pogojem, da se izpreme nekatere manj važne točke v pogodbi. Na zagrebškem trgu je bilo nekoliko več prometa s hrastovino, vendar v splošnem vlada še vedno depresija. Večje zanimanje je vladalo po hrastovem lesu za sode in kadi. Povpraševanje po pragozviš se vedno veliko. V ostalih artiklih ni ničesar posebnega. Prometa ni.

— Hmelj. Cene hmelju na Češkem so poskočile v zadnjih 14 dneh od 1500 do 1600 č. K na 1700 do 1800 č. K za 50 kg. Cene so precej trdne, kupčij v zadnjem času vsled zvišanih cen malo. Na polju je rezanje hmelja končano, tudi stavljenje (drogov) in navijanje žice je po večini gotovo. Rastlina lepo poganja; v vrtovih, kjer je bila rano vezana, meri že nad 1 m.

— Razpis dobave raznega materijala za arzenal v Titvu. Dne 25. maja t. l. se bo vršila ponudbena licitacija za nabavo raznega materijala za arzenal v Titvu. Vse materijal je uvrščen v tele skupine: 1.) Stofi za zastave, platno i. dr.; 2.) električni materijal; 3.) kemikalije; 4.) gradbeni materijal; 5.) les; 6.) barve; 7.) potrošni materijal; 8.) mizarsko in brodogradbeno orodje; 9.) vijaki, žebliji, evki; 10.) pločevina in železo. — Ponudbe je poslali do 25. maja t. l. do 12. ure opoldne upravi arzenala v Titvu. Navesti je poedine in skupne cene za ves materijal in za poedine skupine. Podrobni pogoji, množine in vrste blaga, vzorci itd. se morejo vpogledati pri gori imenovani upravi in pri ministrstvu vojne in mornarice v Zemunu, pri mornariški postaji v Zagrebu ali pri delegatu mornarice v Splitu. En izvod razpisa, pogodbe in seznamov blaga, ki ga je dobaviti, je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled. Zbornica pa nima na razpolago prepisov, ki bi jih mogla interesentom izročiti.

— Praktično črnilo. V Bjelovarju je izumil Vekoslav Malešić nove vrste črnila, ki ima to prednost, da se sproti posuš, tako da je pivnik nepotreben. Vrhutega se tudi radirati ne da.

— Podružnica Narodne banke v Bosanski Dubici. V Bosanski Dubici se je osnovala z glavnice 500.000 kron podružnica Narodne banke d. d. Nominale delnice znašajo 200 kron.

— Podružnica zagrebške komercijalne banke v Sarajevu. Komercijalna banka v Zagrebu, ki je nastala iz hrvatske banke za male posetnike, je otvorila v Sarajevu svojo podružnico.

— Pogodba za veletrgovino Mechttersheim razveljavljena. Ministrstvo za šume in rude je razveljavilo pogodbo z leso veletrgovino Mechttersheim August v Višegradu v Bosni, ki je bilo ustanovljeno z glavnico 750.000 kron. Izkazalo se je namreč, da je bilo podjetje navadna Steinbeissova podružnica.

— Poljedelske šole v Crni gori. Prvo poljedelsko šolo v Crni gori je osnoval profesor požarevaške poljedelske šole Fr. J. Radič na Danilovgradu 1. 1875. Šola je pokazala že prvo leto odličnih uspeh. Poslala je na izloboho v Trst razne vrste pšenice, koruze in ujanega krompirja in bila odlikovana z diplomom. V sled vojne, ki je kmalu na to izbruhnila, je bila šola leta 1876. zaprta. Na prizadevanje Podgoričanov je takratni vlada otvorila v Podgorici novo poljedelsko šolo, ki je ravno tako lepo prosperovala do začeta svetovne vojne. Prod kratkim so prinesli beograjski listi vest, da se poljedelska šola v Podgorici na novo otvori. Za Crno goro bo taka šola prinesla gotovo obilo koristi.

— Balkanski vlak praškega vzornega veletrga. Kakor smo že potočali, odposlje direkcija praškega veletrga poseben vzorčni vlak na Balkan. Potovanje bo trajalo šest tednov, pot je določena sledeče: Jassy, Galac, Bukarešta, Rušuk, Varna, Sumla, Plevna, Sofija, Odrin, Nis, Skopje, Beograd, Novi Sad, Zagreb, Ljubljana in čez Maribor nazaj na Česko. V prvi vrsti bo vsebovala razstava v vlaku vzorce onih predmetov, ki jih Balkan največ potrebuje, poljedelske mašine, orodje, lokomotive, vagoni, železnice, porcelan, steklo, steklene izdelke, čevlje, mineralna olja, gumble, tekstilno blago itd.

Borza 10. maja

Zagreb, devize: Berlin 208 — 204, Italija 685 — 703, London 546 — 558.50, Newyork 134 — 135, Praga 192 — 192.50, Svica 2445 — 2470, Dunaj 24.15 — 24.50, Pariz 1120 — 1130, Budimpešta 70 — 70.50. Valute: dolarji 133 — 134, carski rublji 50 — 60, češkoslov. krone 194 — 195, funti 542 — 544, napoleonori 470 — 474, marke 208 — 210, lire 675 — 678, turške zlate lire 500.

	denar	blag
Banka za Primorje	920	
Hrvatska eskomptna banka	1855	1856
Ljubljanska kreditna banka	900	905
Eksploatacija drva		1826
Slavonia	980	950
Trgovsko-obrtna banka	381	384
Jadranska banka	1950	1995
Prašteditona	9700	9775
Rečka pučka banka	450	455
Banka Brod na Savi		518
Gutman		1850
Narodna banka	620	
Srpska banka	790	830
Slovenska eskomptna banka		555
Dubrovačko parobrodno dr.	5900	

Beograd, valute: dolarji 33.50 — 33.70, funti 135 — 137, franc. franki 274 — 278, ital. lire 168 — 170, leji 56 — 57, levi 42 — 43, marke 51.50 — 52, češke krone 48 — 48.50, avstr. krone 6.20 — 6.30, drahme 180 — 190, napoleonori 118 — 118.50. Devize: London 137 — 137.50, Pariz 278 — 280, Praga 48.25 — 48.50, Dunaj 6.10 — 6.15, Berlin 51.50 — 51.75, Milan 172 — 173.

Curih, devize: Berlin 8.525, Newyork 563, London 22.42, Pariz 46.70, Milan 28.60, Praga 7.80, Budimpešta 2.85, Zagreb 4.125, Bukarešta 9.30, Varšava 0.66, Dunaj 1.30.

Dunaj, devize: Zagreb 409 — 413, Beograd 1631 — 1651, Berlin 855 — 860, Budimpešta 278.50 — 281.50, Bukarešta 930 — 940, London 2240 — 2260, Milan 2850 — 2870, Newyork 560 — 564, Pariz 4630 — 4670, Praga 781.25 — 787.25, Sofija 665 — 675, Varšava 61.50 — 63.50, Curih 9975 — 10.025. Valute: dolarji 555 — 559, levi 655 — 665, marke 855.50 — 861.50, funti 2220 — 2240, franc. franki 4620 — 4660, lire 2840 — 2860, dinarji 1626 — 1646, poljsko marke 63.50 — 65.50, leji 920 — 930, carski rublji 162 — 168, švic. franki 9875 — 9925, češkoslov. krone 782 — 788.

Praga, devize: Berlin 107.75 — 109.25, Curih 1278.50 — 1281.50, Milan 359 — 361, Pariz 584.50 — 587.50, London 284 — 286, Newyork 71 — 72, Beograd 206.50 — 208.50, Bukarešta 118.87 — 121.37, Sofija 87 — 88, Dunaj 12.12 — 13.12, Varšava 7.87 — 8.87, Zagreb 51.37 — 52.37, Budimpešta 36.25 — 37.25. Valute: marke 107.75 — 109.25, švic. franki 1278.50 — 1276.50, lire 356 — 358, franc. franki 581.50 — 584.50, funti 282 — 284, dolarji 70.50 — 71.50, dinarji 200 — 202, leji 118.87 — 120.37, levi 83.25 — 84.25, avstrijske krone 12.12 — 13.12, poljske marke 7.87 — 8.87.

Berlin, devize: Italija 330.65 — 331.35, London 258.20 — 258.80, Newyork 61.68 — 64.82, Pariz 539.45 — 539.55, Svica 1148.85 — 1151.15, Dunaj 13.855 — 13.895, Praga 92.65 — 92.85, Budimpešta 32.46 — 32.54.

Zagreb, 10. maja. Koruza franko Zagreb 450, oves franko Baranja 434.50 — 440. Moka nularica franko Zagreb 1520, moka 2 1380.

Vremensko poročilo

Ljubljana 206 m nad mor/em					
Dan	Čas	Temperatura	Širina barometra	Velovri	Nabo
10. maj	7. ur	7.7	737.7	sl. svrh.	megla
	14. ur	23.9	735.9	sl. svrh.	dal. obl.
	21. ur	13.7	735.6	"	"

Srednja večerajna temperatura 16.3, normalna 13.4
Vremenska napoved: v. lepo, lokalne nevihte
Solnce vzhaja ob 4.31 zahaja ob 19.29

Lastnik in izdajatelj
Konzorcij »Jutra«.
Odgovorni urednik Mit. F. Jelenc.

Hugh Conway:

Iz teme v luč

Roman.

Dasi je redko videvala brata, mi je bila strastno naklonjena in je bila močno vzradoščena, ko ji je Ceneri povedal, da ga kličejo posli za nekaj časa na Angleško in da gre lahko z njim. Naveličala se je že Macarijeve trdovratnosti, še bolj pa si je želela videti zopet brata.

Da bi svoje številne politične prijatelje lahko sprejela ob katerikoli uri po dnevi in po noči, si je Ceneri najel celo hišo za nekaj časa. Pavlina je bila silno ozlovoljena, ko je spoznala, da je bil eden prvih obiskovalcev Macari. A njegova prisotnost je bila za Cenerija tako neohodno potrebna, da je stanovanj pri njem v Aoracevi ulici. Ker je tudi zdravnikova služabnica stara Tereza bila pri njih ter jim stregla, je bila izprememba za Pavlino kaj majhna.

Macari je še vedno brez uspeha zasledoval dekle. Malone obupan je naposled sklenil, da poskusi njene brata pridobiti za sebe. Mislil je, da bo Pavlina iz ljubezni do Antona navsezadnje uslišala njegove prošnje. Sicer ni bil poseben prijatelj mladencev, ker pa mu je nekoč izkazal veliko uslugo, se je čutil opravičenega, da ga naprosi pomoči. In ker je vedel, da sta bila brat in sestra brez denarja, se je še manj obotavljal s tem.

Obiskal je Antona, ki je bil po

vsej priliki ponosen, drzovit in ne posebno prijeten človek, se je nad to predrznostjo smejal ter ga odlovil. Reče, da bi bil vedel, koliko ga je imel veljati ta smeh!

Šele odgovor, ki mu ga je Macari dal v svoji togoti pri odhodu, je bil brzčas odprl Antonu oči, da je spoznal v kakšni nevarnosti je bilo njegovo premoženje. Nemudoma je pisal stricu in zahteval, da takoj uredi celo zadevo. Če bi pa odlašal, se je hotel obrniti do odvjetnika in celo do sodišča, če bi bilo treba.

Prišel je trenutek, ki se ga je Ceneri toliko časa bal, ga tako dolgo odlašal; vendar se ni hotel prostovoljno priznati, kakor je nameraval, ampak ga je bilo treba prisiliti do tega.

Sicer ni vedel, dali pride pred angleško ali italijansko postavo, bil pa je prepričan, da bi Anton takoj storil vse korake, da ga primejo. Če tudi bi se to zgodilo samo začasno, bi mu prekrizalo vse načrte, ki jih je zdaj snoval. Zaradi tega je bilo na vsak način treba Antona Marcha vsaj za nekaj časa potolažiti in spraviti s pota.

Zatrjeval mu je svečano kakor umirajoč človek, da ni imel v mislih strašnega sredstva, ki je naposled to doseglo. Pretuhteval je mnoge načrte in se je končno odločil za enega, ki je bil sicer težaven in prav drzen, a je obetal največ uspeha. Njegov namen je bil speljati Antona s pomočjo prijateljev v inozemstvo ter ga vtakniti za nekaj mesecev v norišnico. Začasno seveda samo, pa čeravno Ceneri tega ni izrekel, ni

malo ne dvomim, da bi bil mladenič moral odkupiti svojo prostost z obljubo, da odpusti poneverjenje zupanega denarja.

Ta načrt je bilo treba hitro izvesti. Macari, ki je obljubil mladeniču maševanje, mu je bil takoj pripravljen pomagati po močeh. Petrov človek z brazgotino, je bil doktorjev z dušo in telesom. Stara služabnica Tereza bi na povleje svojega gospodarja izvršila vsak zločin. Potrebne listine je bilo mogoče dobiti ali ponarediti. In dogovorili so se, da zvabijo Antona v hišo v Aoracevi ulici, katero bi mogel zapustiti le kot norec pod varstvom zdravnika in njegovih strežajev. Podel, izdajski je bil ta načrt in njegov uspeh prav dvomljiv, ker je bilo treba prepeljati žrtev v Italijo. Kako naj bi se to zgodilo, mi Ceneri ni pojasnil — morda še sam ni bil izdelal vseh podrobnosti — morda so hoteli mladeniča opojiti z opojnimi sredstvi — morda je računal na njegovo silno razburjenost ob pojasnenju pravega stanja premoženja, ki bi opravičevala trditve, da ni pri zdravi pameti.

Predvsem je bilo treba zvabiti Antona v Aoracevo ulico in to ob uri, ki bi bila primerna za izvršitev naklepa. Ceneri je pripravil vse potrebno, dal zaveznikom navodila, nato pa je pisal nekaku proseč ga, da pride tisto noč k njemu ter izve vsa pojasnila glede premoženja.

Morda je Anton manj zaupal stricu in njegovim tovarišem, kakor so mislili. Vsekakor je odgovoril, da povabila ne sprejme pač pa on po-

vabi strica, da njega obišče. Nato so po Macarijevem nasvetu vporabili Pavlino, da zvabijo z njeno nedolžno pomočjo brata v usodepolno hišo. Ceneri je izjavil, da mu je prav vseeno, kje se naj sestanek vrši, vendar ga je vsled zaposlenosti odložil za dan, dva. Nato je nasvetoval Pavlini, da bi bila prav ugodna prilika za njo, da prebije nekaj časa z bratom skupaj, češ da ima opravke, ki ga bodo zadržali do poznega diugega večera — in je najboljšje, da ga med njegovo odsotnostjo povabi na obisk k sebi. Ker pa bi tudi on jako rad govoril z Antonom, naj ga bi skušala zadržati do njegove vrnitve.

Pavlina je pisala nič hudega slučetu bratu in ga je prosila da jo pride obiskat, ker bo do pozne noči sama doma, ali pa naj jo popelje na kako zabavo, če mu je drago. Šla sta skupaj v gledališče in bila je že polnoč, ko jo je pripeljal nazaj v Aoracevo ulico. Ni dvoma, da ga je pri tem prosila, da še malo časa pri njej ostane — morda zoper njegovo voljo. Udarec, ki je sledil, je bil strašen za dekle, a še vse hujši je moral biti, ko je spoznala, da so ga ravno njene prošnje zvabile v smrt.

Nekaj časa sta bila brat in sestra sama, zatem pa je prišel Ceneri in njegova dva prijatelja. Anton je bil videti nevoljen spriču tega sestanka, vendar se je povsem dostojno vedel in je vljudno pozdravil strica; samo Macariju je pokazal hrbet.

Ceneri ni imel v svojem načrtu nobenega namena rabiti silo v Pavlinini navzočnosti. Vse pa se je ime-

lo zgoditi, ko bi Anton nameraval oditi.

(Dalje prihodnjič.)

Poslano.*

801

Odprto pismo

g. predsedniku dež. vlade za Slovenijo v Ljubljani

Cenjeni g. predsednik!

Dne 27. aprila 1921 se je obrnil podpisani v odprtem pismu na g. poverjenika za socialno skrbstvo in 29. aprila ustno na g. referenta tega oddelka zaradi ureditve njegove stanovanjske zadeve, trajajoče že več kot pol leta.

Obljubila se mu je takrat ugodna rešitev v obliki obojestranske zamenjave stanovanja s prizadetim vodjo šole pri Sv. Petru.

Vsled te obljube je bil podpisani prepričan, da je ta stvar končana.

Ali kakšao razočaranje: dne 7. t. m. je prišel stanovanjski urad «da capo al fine» svojo eksperimentacijo na osebi podpisane, določujoč mu dve stanovanji v izbiro.

Pri ogledu teh stanovanj je bilo eno že oddano nekemu g. nadučitelju in drugo določeno za nekoga skladiščnega slugo. Potemtakem za podpisane zopet nič.

Ker pa nimam več potrpljenja respektirati tako postopanje, dovolim si Vaše blagorodje poklicati na pomoč ter za-prositi, da blagovolite to zadevo naka-zati v končno rešitev.

Z odličnim spoštovanjem

Vladimir Vajda

pristav drž. železnice, Ljubljana V, drž. kolodvor.

*Za vsebino je uredništvo odgovorno le v toliko, kolikor zahteva zakon.

Schicht

Skozi desetletja izkazalo se je

v zvezi pomoči

„Schichtovo“ milo

znamka „jelen“.

Njegova kakovost, izdržljivost in prebrzo raztopnost pripravi mnogo ribanja in argiranja. Schichtovo milo pere v mlačni vodi bolje, kot mnogo druga mila v vroči. Pačite le na polno, saj je to verjeto znamko!

Zastopstvo za Slovenijo ima trgovina „Globočnik“ in drug v Ljubljani.

Schicht

Obl. koncev. zavod za pokončevanje podgan, miši in mrčesa, Kolodvorska ulica št. 39. 415 52-27

Obvestilo.

Obveščava cenj. odjemalce in p. n. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka. 634 10

Ant. in Jož. Brajer-Kapele Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Ivan Magdič krojač 783 3-2

Ljubljana, Gledališka ulica št. 7 se priporoča za izdelovanje oblek.

Kostanjev les

vsako množino kupi

„DRAVA“

749 3

lesna industrijska delniška družba

Maribor

Aleksandrova cesta št. 51.

Amerikansko strojno

olje

Olje, lahko, za vretena; olje za transmisije; olje, strojno za poljedelske stroje; olje, strojno za težke stroje; olje za avtomobile, lahko; olje „izredno težko“; olje za cilindre; olje proti prahu. 57 104-76

Glavna zaloga:

Medić, Rakovec & Zankl, d. z o. z.

prej A. Zankl novi sinovi.

Naročajte dnevnik „Jutro“!

Išče se služkinja

za vsa domača opravila. Plača po dogovoru. Naslov pové upravnica „Jutra“. 788 3-8

!! Parkete !!

Erastove in bukove deske ima vedno v zalogi. Prevzema polaganje in popravila starih podov, kakor tudi vsa mizararska dela. Delo solidno.

Ciril Primožič

753 mizarstvo in parkete 10-4

Trenovski pristan 4.

Spedijska trgovina

Ludovik Ševar vd.

na Rakeku

preskrbuje najhitreje vse v spe-

dijsko stroko spadajoče posle,

tudi 643 10

ocarinenje.

ERJAVEC & TURK

799 „pri Zlati lopati“ 26-1

trgovina z železnino

(prej Hammerschmidt)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7

nasproti križevniški cerkvi.

Zaloga cementa in karbida.

Pašna skupina Podkorenem

proda dražbenim potom

nad cesto proti Ratečam

od 1500 do 2000 m³ stoječih

smrekovih in nekaj borovih debel.

in nekaj malega

Dan dražbe 22. maja t. l. ob eni

popoldni v gostilni pri Razingerju,

kjer so tudi razvidni pogoji.

798 3-1 Načelnik.

Oblastveno koncesionirani informacijski zavod

Drago Beseljak

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje št. 5

dobavlja vse kreditne in privatne in-

formacije v tu- in inozemstvu. V abonne-

mentu ter posamezno, cene zmernue. 191 6

Priporočamo domače trgovce: Mali trgovski in obrtni oglašnik. Izdaja poljubno. Vsaka objava 4 K.

Puškarji: Kaiser F. K., Šelenburgova ul. 6.

Skladnja: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]

Spedijska: Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]

Trgovine: Derenda Fran, konfekcija, manufak-

tura na debelo, najnižje cene, Emon-

skova cesta 8.

L. Mikuš, izdelovanje dežnikov, Mesni

trg 15. 17

Naročajte in širite sledeče

leposlovne knjige:

Anatole France-Debeljak: Pingvinski otok. Roman. Cena broš. 42 K.

po pošti pripor. 2 K 40 v več.

Dostojevskij-Levstik: Basli. Roman v IV. delih. Broš. 36 K, vez. 50 K,

po pošti pripor. 4 K 60 v več.

Goncourt-Pastuškin: Dekle Eliza. Roman. Broš. 10 K, vez. 16 K, po

pošti 1 K 80 v več.

Cervantes-Sorli: Tri novele. Broš. 10 K, vez. 16 K, po pošti 1 K 80 v več.

Shakespeare-Zupančič: Sen kresne noči. Broš. 22 K, vez. 28 K, po

pošti 1 K 80 v več.

Ante Debeljak: Solnce in senca. Broš. 10 K, vez. 15 K, po pošti 1 K 80 v več.

Stritarjeva antologija. Uredil dr. Iv. Prijatelj. Broš. 18 K, po pošti

2 K 60 v več.

Josipa Jurčiča zbrani spisi. Druga izdaja. Uredil dr. Ivan Prijatelj. I. zvez.

broš. 22 K, po pošti 3 K več. II. zvez. broš. 22 K, po pošti 2 K 60 v več.

Knjige se naročajo pri založništvu:

Tiskovna zadruga v Ljubljani,

Sodna ulica 6. 66 43

„JADRAN“

d. z o. z.

21 104-78

Ljubljana, Dunajska cesta št. 9

ima v skladišču in oddaja po najnižjih cenah:

Pšenično moko prvovrstno banaško, koruzo, oves, pšenične otrobe, pšenično moko za krmo, proseno kašo, ješprenj, sladkor beli suhi kristal, češki v kockah, kavo, olje najfinjše namizno, riž, južno sadje vseh vrst, čaj Ceylon, dišave vseh vrst, slive bosanske, zračno sušene, čebulo makovsko, orehe bosanske, petrolej salonski, belo čiščen, bencin v zabojih, sveče, sol morsko in nemško belo, testenine vseh vrst, kolinsko kavo in praženo ječmenovo kavo, kolomaz jamčeno oljnat izdelek v zabojih in škaticah vseh velikosti, milo pralno, kristalno sode, portland cement, čevlje moške, deške in ženske, trpežno ročno delo v vseh številkah, ter različno drugo blago. Oddaja se le v večjih množinah. Točna postrežba.